

מסורת הש"ס

6 [מש"ס פ"ה מ"ב, 7] ויחזיקו (פ"ה) ופ"ה...
8 [ה"ב מש"ס] 9 [לפ"ה ל"ג]
10 [ה"ב מש"ס] 11 [לפ"ה ל"ג]
12 [ה"ב מש"ס] 13 [לפ"ה ל"ג]

תורה אור השלם

1. ויחזיקו בפסוק ויחזיק...
הכסף בדרך חלוקת אל...
השקלים אשר יבחר...
אלהיה ב'.

הגהות הב"ח

86 [בב"ח נפלה לה בארונה:]

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א [תוס' ד"ה ע"י י"ט]...
ע"ש טעם בתמנין יחיד ליה...
תמנין ט"ז כ"ג כ"ג...
כדקדוק פ"י טו ובפרט...
מהר"א ששון ר"ס קנ"ג...
נבואר דכתיב:]

לעני רש"י

אישכנזי...
שפסוקו מרי"ל פ"ט...
ליפ"א פ"ה...
אשכנזי [אשכנזי]...
לחזק (תרי"ג).

הגזל עצים פרק תשיעי בבא קמא

מחמת טרעא. שכלו גשמים וגמלאו רוב תבואות בעולם והחלו הפירות לענין נפלא. אם צל להמין ולעשות מהן גרועות יש יומר מן הראשונים והיו רביע: עבדו עובדא. נאדם שהלוא את מצורו על המטבע והוסיפו עליו והלכו אלל אגרדימות קומר ישמעאל והיה לו מן הראשונה ומן השניה ומלאו צח של מטבע שניה מן הראשונה ומן לו שמנה: אמר רבא גרמינן כהנאה: פורק מטבע על חבירו כ"ס. אע"ג שאין יכול לטעו: פטור. דמפרש ואזיל דלא שקליה בדייה אלל דלדייה שהיתה ניד בעלים והכחו זה מחת ידו וימחו לים הואיל וזלולס הן וקא חוו ליה אמר ליה הא מנה קמך ואינה אבדה ולי משום דבעי למימנ זוח לבר אמורא למישט ולמישקליה גרמא הוא שגורס להפקדו איתו שגורס בנקמן פטור: אלל עכורין. נשעת המזה דהוא ליה מעשה בידים אבדו הוא ואין זה גורס אלל ממש דהא ממש המחוי: היה לו משום נקיטתה. מקום הוא רחוק מאד ויש בו סכנת דרכים ואין שייכות מלויות שם: אין מחללין. אלמלא אבדו חשיב ליה כ"ס הגדול: השף. אשכנזי"י בלע"ז שפתת את האורה: בקורנא. מרש"ל בלע"ז: וטרשיה. עשאו כאכז חלקה. לשון טרשיס: כסופינא. למ"א בלע"ז של נפחיס: חסורי חסריס. וממש הוא ולא גרמא. טעמא דרבה כהנאה משום גרמא בנקמן הוא ופטור: על אונו וטרשו. אלמלא חף על גב דלא חסריה כיון דעשה מעשה בנפשו לאו גרמא חקשיב ליה אלל ממש. והכא נמי כיון דמחייב בקורנאיה ופתחיה [ועל ככה חסרו דמיס מעשה הוא: רבא לעטמיס. הלכך גבי עבד נמי חסרון הוא [ונכנגד אונו פטור משום דכהן לל הוא ליה למיחש והאי דחיי דחיי גרמא הוא]: הורס. אשכנזי"י בלע"ז פוגם: בני חטא. שקל כנגדן משקולות. ופרה וכל מעשה נפסליס במלכא:]

מחמת טרעא. שכלו גשמים וגמלאו רוב תבואות בעולם והחלו הפירות לענין נפלא. אם צל להמין ולעשות מהן גרועות יש יומר מן הראשונים והיו רביע: עבדו עובדא. נאדם שהלוא את מצורו על המטבע והוסיפו עליו והלכו אלל אגרדימות קומר ישמעאל והיה לו מן הראשונה ומן השניה ומלאו צח של מטבע שניה מן הראשונה ומן לו שמנה: אמר רבא גרמינן כהנאה: פורק מטבע על חבירו כ"ס. אע"ג שאין יכול לטעו: פטור. דמפרש ואזיל דלא שקליה בדייה אלל דלדייה שהיתה ניד בעלים והכחו זה מחת ידו וימחו לים הואיל וזלולס הן וקא חוו ליה אמר ליה הא מנה קמך ואינה אבדה ולי משום דבעי למימנ זוח לבר אמורא למישט ולמישקליה גרמא הוא שגורס להפקדו איתו שגורס בנקמן פטור: אלל עכורין. נשעת המזה דהוא ליה מעשה בידים אבדו הוא ואין זה גורס אלל ממש דהא ממש המחוי: היה לו משום נקיטתה. מקום הוא רחוק מאד ויש בו סכנת דרכים ואין שייכות מלויות שם: אין מחללין. אלמלא אבדו חשיב ליה כ"ס הגדול: השף. אשכנזי"י בלע"ז שפתת את האורה: בקורנא. מרש"ל בלע"ז: וטרשיה. עשאו כאכז חלקה. לשון טרשיס: כסופינא. למ"א בלע"ז של נפחיס: חסורי חסריס. וממש הוא ולא גרמא. טעמא דרבה כהנאה משום גרמא בנקמן הוא ופטור: על אונו וטרשו. אלמלא חף על גב דלא חסריה כיון דעשה מעשה בנפשו לאו גרמא חקשיב ליה אלל ממש. והכא נמי כיון דמחייב בקורנאיה ופתחיה [ועל ככה חסרו דמיס מעשה הוא: רבא לעטמיס. הלכך גבי עבד נמי חסרון הוא [ונכנגד אונו פטור משום דכהן לל הוא ליה למיחש והאי דחיי דחיי גרמא הוא]: הורס. אשכנזי"י בלע"ז פוגם: בני חטא. שקל כנגדן משקולות. ופרה וכל מעשה נפסליס במלכא:]

דאמר ליה גירא קלאי מינך מתקוף לה רמי בר חמא היכי דמי

צ"ח.

עד י' בתמניא. פי' בנקוטתו וניתן לו שמונה ולפירושו חשיב ממעלה למטה כלומר י"ב או י"א בתמניא עד י' בתמניא [א] היכי ליה תמניא אלל הא משעה מן הראשונים בתמניא בשנים היכי ליה ט' מן השניים תחת ט' של ראשונים או י' ב"י ור"ח פי' עד י' בתמניא ויהיב ליה י' ולפירושו היו מלמטה למעלה:

עבורין וצדורין. לאו דוקא אלל אפי' עבורין אפי' מני בר אמורא למשקלינהו הוו כלולין ואפי' כלולין אי לא מני למשקלינהו חייב והא דנקט כלולין ועבורין משום דתמס כלולין מני שקיל להו בר אמורא ודמס עבורין לא מני שקיל בר אמורא:

וה"ל דארייה ארייה. משמע הכא דלא חשיב הגבהה כי ארייה אדויי בלא נטייליה בידו אע"פ שעומד דארי לנעלה מני קודם שיפלו לגמרי וכן בהניקון (גיטין דף נ"ט):

דכפ"ק דכ"מ (דף ט. וס"ט) אמר גבי טולת שראשו אחד על העמוד ושאריו אחד מונח ע"ג קרקע ששם הגביה אדם ראשו המונח ע"ג קרקע ומתק ראש שע"ג העמוד להיבאו אללו שהוא קונה מעטם הגבהה ואי משיכה קאמר הטם אמאי ראשו ראשו אחד ע"ג העמוד אלמלא חשיב הגבהה הואיל ומביאו על הארץ למעלה מג' וי"ל דהתם חשיבא הגבהה טפי לפי שראשו אחד אוחז בידו א"כ הטם מיירי כגון שידו כ"כ בגובה כשינתקו לא יפול ראשו לארץ אלל הא מונחב ג' מעל הארץ וא"כ דכסוף טילוח הקן (חולין דף קמ"א): משמע דבי ערף אקן ומתגבהי ויוסי דחשיבא הגבהה לקנות אע"פ שאין מופסם בידו וי"ל דדוקא הכא ובהניקון לא חשיבא הגבהה דכא חשיבא לגביעמא דלא תפסס וגם אין מונחיה אלל משפיל אלל ויוסי דמתגבהי חשיבא הגבהה הקן לא היה קונה כיון שאין תפוס בידו כלל ולפי זה הוי"מ לפלוגי הכא בדאייה אדויי בין דרך ירידה לדרך עלייה אלל דניחא ליה לפלוגי בדרך ירידה גופיה בין ארייה אדויי בין ארייה אדויי

שקליה בדייה אי נמי אין חילוק בין דרך ירידה לדרך עלייה דרך עלייה לא קני הכא בדאייה אדויי לפי שאין דרך הגבהה צוה הענין אלל ביונים שהן בעל חיים בדרך הגבהה בדרך כמו קורא לה והיא צוה או היפכה במקל ולכמה לפניו דחשיב משיכה חף על פי שהלכה מאיליה ומיהו אם היו היונים יורדים ע"י טריפת הקן לא חשיב הגבהה אלל עלייתם דוקא:

ההשף מטבע ש' חבירו פטור. נראה דרבה סבר פטלתו מלכות לא היו כנסדק דאי היו כנסדק אם כן כ"ש דשף מטבע היו כנסדק והיו חסריה טובא ואמאי פטור: מתי"ב רבא הבהו ע"י עינו וסמאה ע"י אונו וחרשה עבד יוצא בהן חסרות. ואמאי והא לא חסריה דאין בו פגם וחסרון אלל כיון שקלטו חייב אע"פ שאין בו שום פגם וחסרון והואיל וכן הוא הי"ג ליחייב ומשום רבא לעטמייה לו' ויש שם חסרון טיפסת דדמא דנפלה בלזוניה וכיון דיש חסרון בלזוניה חייב על כל הקלקול כמו בשפייה דחייב בכל הקלקול דליחייבייה על מה שחסריה לא היה לרף רבא להשמיעו דחייב וא"כ ואמאי עבד יוצא בהן לחירות הא בעינן מומין שבגלי דומיא דשן ועין ובחרשו היכי היו בגלי וי"ל נהי שאין ניכר בו כלום כשהוא יסן או עומד בנקום אחד ושחמך מכ"מ כיון דלפי מנהגו שמתגבה והולך ניכר שהוא חרש חשיב מוס שבגלי ועי"ל דאין לרף שיהא קלקול בגלוי אלל שהאבר שיש בו קלקול הוא בגלוי: הצורם אוון פירו ש' חבירו פטור. והא דחנן לעיל (דף נ"ט): גול בהמה ונתעבדה בה עבירה או שנפלה מעל גבי המונח אומר לו הרי שגך לפניך ונפלה היינו שנפל בה מוס דאי נרבעה היינו שנעבדה בה עבירה ומשמע דוקא שנפלה מאיליה אלל העיל בה מוס בידים חייב וי"ל דמתני' איירי בהמה קדושה דודאי לגבי מונח קיימא: ה"א קמ"א דאפי' מלאכה דלא מינבר היוזקה. תימה דכפרק הניקון (גיטין דף נ"ג. וס"ט) פריך מהכא למ"ד היזק שאין ניכר שמה היזק דעושה מלאכה בני חטא ובפרט חטא פטור ואי שמה היזק אמאי פטור ומאי קושא הא אפי' בזרס אפי' מינבר פטור משום דתמס שוריים לאו לגבי מונח קיימא וא"ל דהתם פריך מפרט חטא דפרה אדומה דדמיה יקריס פשיטא דלגבי מונח קיימא והכא כשמעמין פריך לרבה ממי חטא דתמס מים לאו למי חטא קיימא דקודם קידושן דוקא פסלה בהן מלאכה כדתנן במסכת פרה (פ"ד מ"ד) ומיס המלאכה פוסלת בהן עד שיטילו אח אפר למוכן ומינא נמי כספרי יכול חף משיקדשו בכלי תלמוד לומר למי נדה וכבר הם מי נדה דע"כ בגיטין (דף נ"ג. וס"ט) ממי חטא נמי פריך דממשינהו תמס מי חטא ששקל בהן משקלת וי"ל דכיון דנקט מלאכה לרבותא דקאמר הכא דאפי' מלאכה דלא מינבר היוזקה חייב בדמי שמיס א"כ דייק שפיר תמס דהיזק שאין ניכר לא שמה היזק לאו שאי שמה היזק אלל לפסול פרתו של מלאכה כיון דכלל מקום חשיב שאינו ניכר כניכר ועוד יש לומר דרבה סבר דהיזק שאין ניכר לא שמה היזק אלל למ"ד שמה היזק כ"ש דמחייב בזרס דמינבר טפי ורבה דפריך כשמעמין לרבה סבר בזרס הוא מינבר היוזקה ומינבר אפי' למ"ד היזק שאין ניכר לא שמה היזק דאמר מלאכה דלא מינבר היוזקה אלל לזרס דמינבר היוזקה הכי נמי דמחייב וא"כ והיאך יכול אדם לפסול פרתו של מצור והא בעינן עובד דומיא דעבד דניחא ליה ויש לומר הני מיני כנעשים המלאכה ממילא אלל בעושה המלאכה בידים לא בעינא אלל שיהא ניחא ליה לעושה וכן בהכשר דבעינן יומן דומיא דכי ימן:

נכתוב

עין משפט

גג א מ"י פ"ד מלכות...
מלה הלכה אי סמ...
לאין קבא עושי' יוד...
טימן קבא:
גב ר מ"י פ"ד מלכות...
חובל ומזיק הלכה אי...
סמט עשין ע עושי' ח"מ...
טימן שפ"ו ספיק' א וספיק'...
ג כהני'...
גב ג מ"י פ"ד מלכות...
מערב שני הלכה אי...
פמט עשין קבא עושי' יוד...
פי' של ספיק' קבא:
ג ד ר מ"י פ"ד מלכות...
חובל ומזיק הלכה אי...
סמט עשין קב עושי' ח"מ...
טימן שפ"ו ספיק' א וספיק'...
ג כהני'...
ג ד ר מ"י פ"ד מלכות...
חובל ומזיק הלכה ט...
פמט שט טו"ד עשין...
שט ספיק' ב וספיק' א...
וספיק' פ"ב דף נ"א:
מבוא רש"י

מבוא רש"י

השף מטבע. שף טו"ט...
ולא ילל כהנאה (נ"ב)...
רש"י ב"ב ל"ג. כנגד...
ע"נ. הכסו כמותל מנג...
טיט על זה (דע"ל א"א)...
סהכא כמותל והבעתי...
נקול ושני רואה לא חסר...
(דע"ל ר"ד). העושה...
מלאכה בני חטא.
שקל כנגדן משקלת וכן...
ונפלטין במלאכה ויע"ל (נ"ו)...
מי חטא דפרה אדומה...
וכן פרה עתה נפלטין...
מלאכה. דכפי' אפר לא...
עלה עליה של. ונמי חטא...
מחמתו לך ולא לרבר...
אמר (ג"ס) (ג"ל). פטור...
מדינא אדם. לשלם (נ"ח)...
דקוזן שאני ניכר לא...
שמה היזק (דע"ל ג"ו)...
והייב בדיני שמים.
סודעתת לשלם לרשעים...
מחמתו הפסד את שראל...
(ג"ס) (נ"ב).